

Впровадження індикаторів ефективної діяльності ПТНЗ

Для того, щоб бути успішним у світі праці, який все більше залежить від сучасних виробничих технологій, оперативного обміну інформації потрібно володіти такими професійними і ключовими компетенціями, що проявляються в діях і підтверджують здатність виконувати виробничі завдання в межах професійного поля діяльності. Досягти такого рівня підготовки кваліфікованих робітників можна за умови системного моніторингу ринку праці, освітніх послуг, а також ефективної діяльності ПТНЗ, структурних навчальних підрозділів підприємств, в яких вона здійснюється. У зв'язку з цим зростає роль інформаційно-аналітичного супроводу розвитку системи професійної освіти і навчання, результатом якого є прийняття ефективних рішень на різних рівнях управління.

У цьому питанні значні дослідження проведені Департаментом професійно-технічної освіти Міністерства освіти і науки України та Інституту професійно-технічної освіти АПН України за підтримки Проекту Європейського Союзу TACIS «Підвищення ефективності управління професійно-технічною освітою на регіональному рівні в Україні». У рамках даного Проекту була розроблена інформаційно-аналітична система, сутність якої полягає у збиранні даних, що стосуються стану розвитку профтехосвіти в регіонах, їхньої аналітичної обробки з метою подальшого використання у прийнятті ефективних рішень. Для цього в шести регіонах України розпочали свою діяльність інформаційно-аналітичні Центри ПТО (м. Київ, м. Львів, м. Черкаси, м. Харків, м. Сімферополь, м. Дніпропетровськ).

Координувати їхню діяльність було доручено Всеукраїнському інформаційно-аналітичному Центру ПТО, створеного у 2007 році на базі науково-дослідної лабораторії Інституту професійно-технічної освіти АПН України (завідувач І.М. Савченко).

Результати досліджень, які здійснюють наукові співробітники Всеукраїнського Центру спрямовуються на забезпечення органів управління професійно-технічних закладів та інших споживачів інформації ефективним інструментом інформаційної підтримки щодо стану і сучасних тенденцій розвитку системи професійної освіти і навчання. У цьому напрямі важливу роль відіграє інформаційно-аналітична система управління професійно-технічною освітою, використання якої забезпечує розвиток взаємодії органів управління з реципієнтами інформації.

З метою відстеження процесів, що динамічно відбуваються на ринку праці й відповідності підготовки майбутніх кваліфікованих робітників вимогам сучасного виробництва, впровадження процедур оцінювання якості та доступності освітніх послуг, які надаються системою профтехосвіти були розроблені й апробовані індикатори ефективної діяльності професійно-технічних навчальних закладів. Із запропонованої системи індикаторів, які найчастіше використовуються у здійсненні моніторингу ефективної діяльності професійних закладів у міжнародній практиці було визначено сім груп, зокрема працевлаштування, зміст навчання і навчально-методичне забезпечення, ефективність навчання, доступність професійно-технічної освіти, матеріально-технічна база, фінансування. Дані індикатори і методичні рекомендації щодо їх використання були затверджені Наказом Міністра освіти і науки України № 55 від 2 лютого 2009 року.

У ході апробації індикаторів ефективної діяльності професійно-технічних навчальних закладів були отримані різні за значенням і достовірністю дані. Так, узагальнення експериментальних даних за індикаторами групи № 2 «Зміст освіти і навчально-методичне забезпечення», що були отримані з пілотних навчальних закладів Харківської області свідчать про позитивні зрушення порівняно з показниками за попередні роки (рис 1, 2).

Відсоток забезпечення сучасними підручниками із спеціальних дисциплін, виданих за останні 5 років

Відсоток програм професійно-практичної підготовки, які проводяться на основі використання сучасного технологічного обладнання, інформаційно-комунікативних технологій, педагогічних програмних засобів навчання

Відсоток спеціальних і загальнопрофесійних дисциплін, викладання яких проводиться на основі використання інформаційно-комунікативних технологій, педагогічних програмних засобів навчання

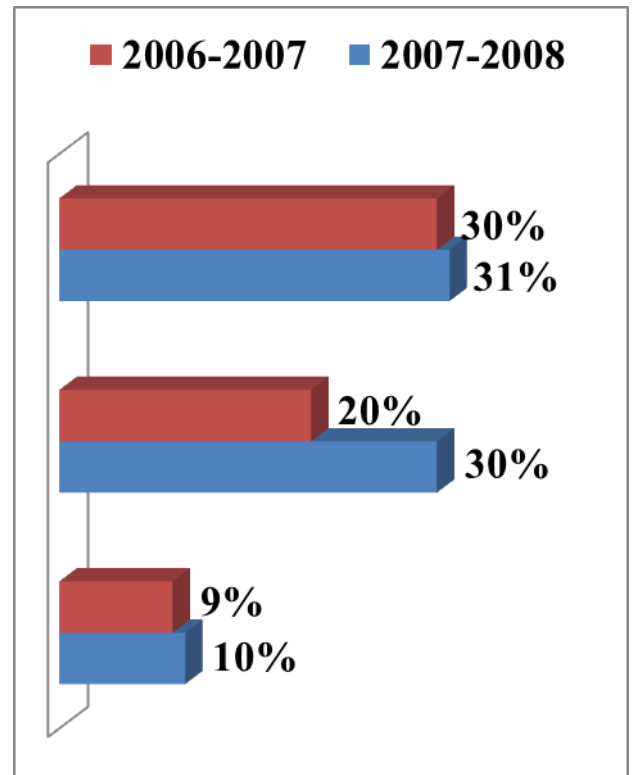

Рис.1. Зміст навчання і навчально-методичне забезпечення у ЦПТО № 4 м. Харкова

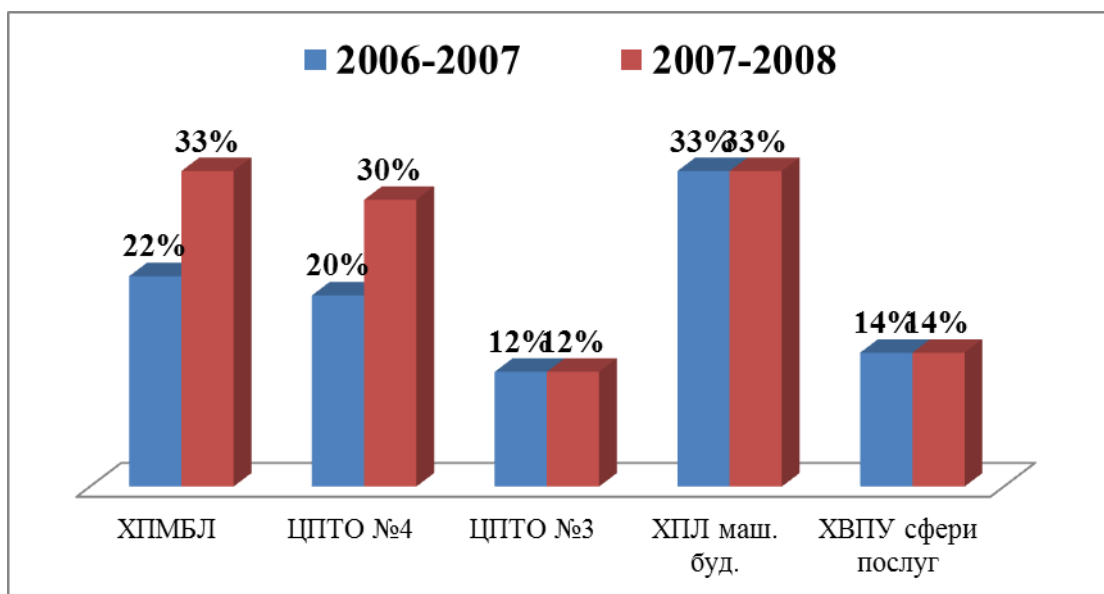

Рис. 2 Використання сучасного технологічного обладнання, інформаційно-комунікативних технологій, педагогічних програмних засобів навчання у пілотних ПТНЗ Харківської області

Рейтинг на рівні пілотних регіонів за цією групою індикаторів також показує збільшення відсотків використання у ПТНЗ сучасного

технологічного обладнання, інформаційно-комунікаційних технологій, педагогічних програмних засобів (рис. 3).

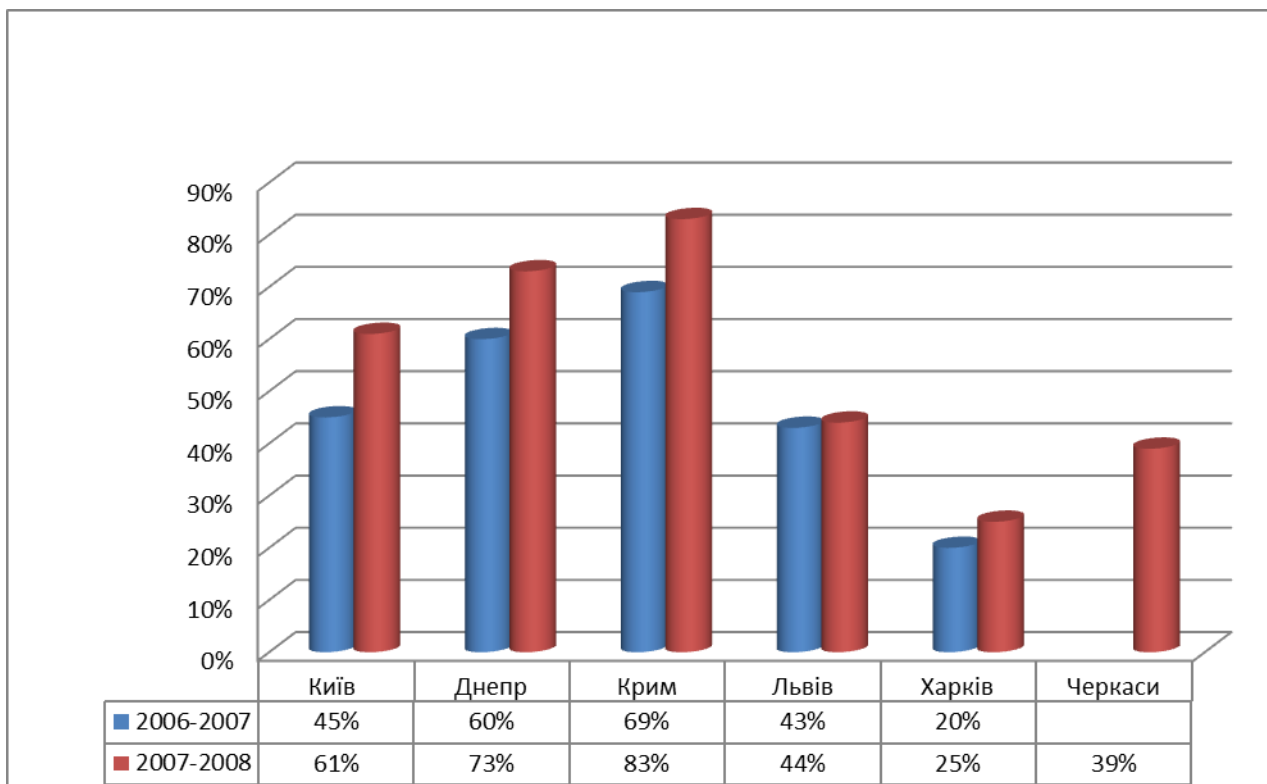

Рис. 3 Використання сучасного технологічного обладнання, інформаційно-комунікативних технологій, педагогічних програмних засобів навчання у пілотних регіонах

Використовуючи індикатор групи № 7 «Матеріально-технічна база» стало можливим визначити рейтинг професійно-технічних навчальних закладів на рівні пілотних регіонів, в яких оснащення навчальних кабінетів і майстерень відповідає вимогам сучасного виробництва (рис. 4).

За результатами рейтингу за 2008 рік професійно-технічні навчальні заклади м. Києва мають найкращі показники – 93 %.

Впровадження індикаторів ефективної діяльності професійно-технічних навчальних закладів дає можливість оперативно відстежувати стан професійної підготовки кваліфікованих робітників, здійснювати оцінювання наявних результатів й на цій основі приймати правильні управлінські рішення.

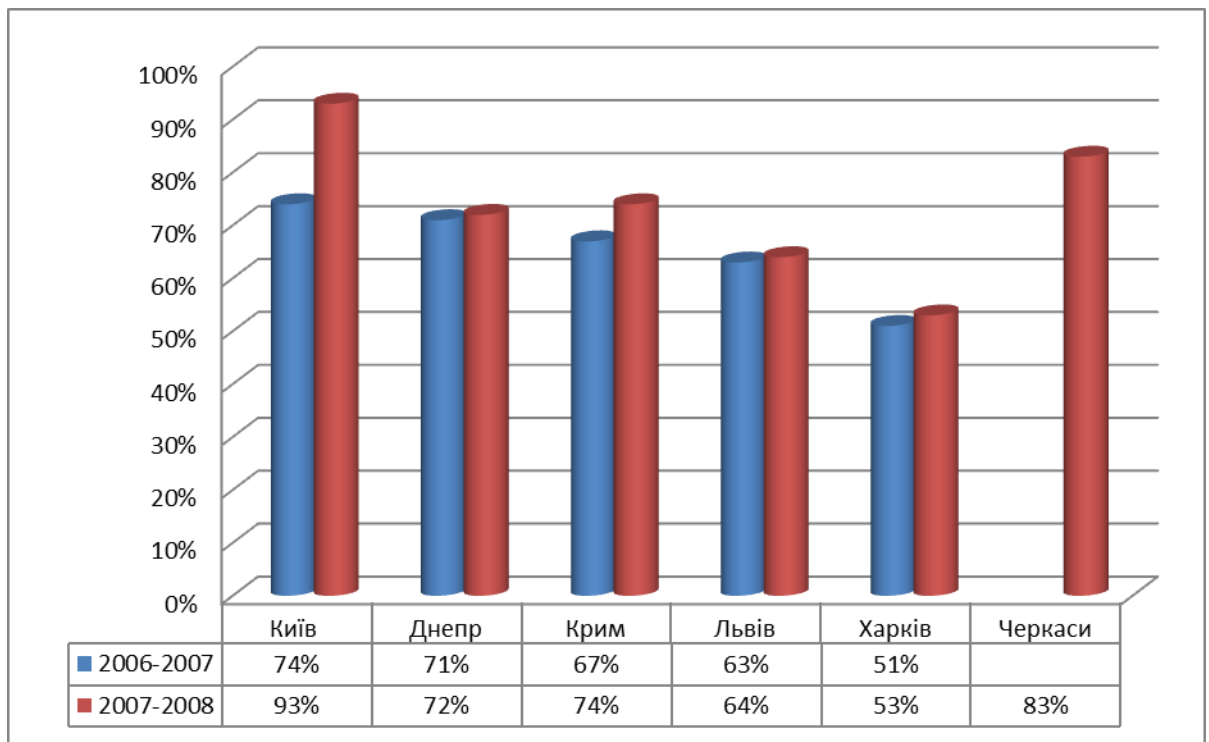

Рис. 4 Відсоток навчальних кабінетів і майстерень ПТНЗ пілотних регіонів, що відповідають вимогам сучасного виробництва

Водночас для недопущення технічних помилок, завищених показників тощо необхідно, щоб інформація, що подається відповідно до змісту індикатора була вірогідною і надійною й відповідала поставленим завданням, виявляла критичні місця, забезпечувала їхню комплексну характеристику.

З метою залучення усіх професійно-технічних навчальних закладів до використання інформаційно-аналітичної системи Проектом було запропоновано стратегію її поширення у 21 області України протягом 2009-2011 рр.

Для цього Всеукраїнський інформаційно-аналітичний Центр Інституту професійно-технічної освіти АПН України за погодженням з Департаментом профтехосвіти МОН України запропонував поетапний план дій:

I етап: Ознайомлення зі стратегією інформаційно-аналітичної системи представників регіональних органів управління ПТО;

II етап: Розроблення плану дій, навчальної програми та закріплення за пілотними РІАЦ працівників інформаційно-аналітичних центрів створених в інших регіонах України;

III етап: Поширення стратегії інформаційно-аналітичної системи, підвищення кваліфікації працівників регіональних інформаційно-аналітичних центрів та інформаційно-аналітичних центрів ПТНЗ.

Для ефективного функціонування регіональних інформаційно-аналітичних центрів ПТО, а також інформаційно-аналітичних Центрів професійно-технічних навчальних закладів, потрібно щоб вони структурно склалися хоча б із трьох секторів: секторів введення і оброблення інформації (1 працівник-методист); аналітичний сектор (1 працівник-методист), сектор зовнішніх зв'язків (2 працівника-лаборант, програмний адміністратор). Діяльність цих секторів здійснюється під керівництвом завідувача Центру.

Матеріально-технічна база інформаційно-аналітичних центрів створюється за фінансової підтримки Проекту, а також силами управлінь освіти і науки обласних державних адміністрацій, за рахунок коштів ПТНЗ.

Для навчання мультиплікаторів регіональних інформаційно-аналітичних Центрів передбачається проведення навчальних тренінгів. Так, на базі Черкаського інформаційно-аналітичного Центру ПТО буде охоплено навчанням представників ПТНЗ Черкаської обл. (26), Вінницької обл. (34), Кіровоградської обл. (25), на базі пілотного Центру у м. Дніпропетровську – представників ПТНЗ Дніпропетровської обл. (61), Запорізької обл. (42), Донецької обл. (110), Херсонської обл. (26).

Відповідно на базі Харківського пілотного Центру буде навчено представників ПТНЗ Харківської обл. (50), Луганської обл. (72), Сумської обл. (33), Полтавської обл. (40). На базі Львівського Центру передбачається підготувати мультиплікаторів із ПТНЗ Львівської обл. (55), Тернопільської обл. (22), Закарпатської обл. (19), Івано-Франківської (21), Волинської обл. (18), Чернівецької обл. (14). Київським пілотним інформаційно-аналітичним

Центром ПТО передбачається охоплення навчанням представників ПТНЗ м. Києва (27), а також Чернігівської обл. (21), Житомирської обл. (26), Рівненської обл. (20). У Сімферопольському пілотному Центрі передбачається проведення навчання для представників інформаційно-аналітичних центрів ПТНЗ Автономної Республіки Крим (29), м. Севастополя (6), Миколаївської обл. (28), Одеської обл. (37), Херсонської обл. (26).

Всеукраїнський інформаційно-аналітичний Центр Інституту професійно-технічної освіти АПН України здійснить навчання представників інформаційно-аналітичних центрів ПТНЗ Київської обл. (22) і Хмельницької обл. (36).

Навчання мультиплікаторів буде відбуватися відповідно до графіка, затвердженого Департаментом ПТО МОН України.

Поширення результатів використання інформаційно-аналітичної системи на засадах доступності та відкритості інформації сприятиме в цілому підвищенню якості управління системою професійно-технічної освіти на регіональному та національному рівнях, розширенню участі суспільства і соціальних партнерів у модернізації всіх її підсистем.

Діяльність регіональних інформаційно-аналітичних центрів, а також інформаційно-аналітичних Центрів професійно-технічних навчальних закладів забезпечить здійснення системного аналізу результатів професійної підготовки кваліфікованих робітників, створення банків даних щодо потреб регіонального ринку праці, сучасних виробничих технологій, інноваційного педагогічного досвіду, а також дозволить відстежувати професійну траєкторію випускників, стан їх закріплення на виробництві й на цій основі планувати та успішно зреалізовувати освітньо-професійні проекти.